

קורס: 1.ב.290.1723

סמסטר א' תש"ע

סמסטר ב' תשע"א

twinters@research.haifa.ac.il

המרצה: ד"ר טובה בנד וינטרשטיין

יום א' 8.00 – 10.00

תוכנית השלמת תואר ב.א. בסייעוד

שעות קבלה: יום א' 10.00-11.00

טלפון: 8470

חדר: 1015

סמינר: הזנחה כבעיית בריאות: מחקר איכותני

שיטות מחקר איכותניות מציעות דרך ייחודית לחקור את תחום הבריאות דרך הפרספקטיבה של אלה החווים אותה. גישה זו מתמקדת בניסיון להבין דפוסים של משמעות, הקשר, שפה ותרבות מנקודת המבט הסובייקטיבית של המשתתפים בין אם הם אנשי המקצוע בתחום או אוכלוסיית הלקוחות.

1. מטרת הקורס: לחשוף את הסטודנטים לעקרונות החשיבה, שיטות איסוף הנתונים ודרכי הניתוח של הגישה האיכותנית ולהתנסות בכל שלבי המחקר בהקשר לעולם התוכן של סיעוד כמקצוע.

2. יעדים:

- ללמוד את עקרונות הגישה האיכותנית תוך הדגמה מעולמות תוכן רלוונטיים.
- לעמוד על סוגי המחקר האיכותני ויישומם בסייעוד.
- ללמוד את הליך המחקר האיכותני הכולל שימוש בספרות, איסוף נתונים, ניתוחם וכתבתם.
- ללמוד לכתוב כתיבה איכותנית.

3. מבנה הסמינר

- היקף הסמינר הוא: 2 שעות סמסטריאליות שנתיות
 - הסמינר יכלול הרצאות עיוניות, דיונים, תרגול והתנסויות אישיות וקבוצתיות ומטלות בית.
- במהלך הקורס הסטודנטים יוכשרו לבצע מחקר בשיטה איכותנית, ויתנסו בשלבים שונים של המחקר, כולל:

- 1.סקירת ספרות
- 2.העלאת שאלת מחקר
- 3.תכנון מערך המחקר
- 4.איסוף נתונים וניתוחם
- 5.פיתוח רגישות לסוגיות אתיות במחקר
- 6.פיתוח יכולת רפלקטיבית כחוקרים

7.הסקת מסקנות ודיון בהשלכות המחקר
8.הצגת המחקר בעל-פה ובכתב

4.דרישות הקורס:

- לקרוא, לסכם ולהציג בפני הכתה מחקר איכותני. לנתח את המסגרת ההמשגתית והמתודולוגית באופן ביקורתי לאור הנלמד בכתה על מחקר איכותני.
- הגשת עבודה סימינריונית מסכמת כשתחום המחקר: הזנחה כבעיית בריאות –הכוללת עריכת 2 ראיונות איכותניים שאורכם כשעתיים. יש לתמללם ולהגישם יחד עם ההקלטה.

* השתתפות חובה במהלך הקורס

5.מרכיבי הציון וההערכה:

* ציון "עובר": 60%. יש להשיג לכל הפחות ציון "עובר" עבור כל אחד ממרכיבי הציון בקורס.

הציון יינתן על-פי המפתח הבא:

- ביצוע שני ראיונות עומק, תמלולם והגשתם למרצה בזמן שייקבע - 10%
- עבודת מסכמת (עם סיום שנת הלימודים) - 75%
- עמידה במטלות בזמן והתרשמות המרצה מהשתתפות פעילה (לאורך כל הסמינר) – 15%

תכנית סמסטר א'

הערה: 1) יתכנו שינויים בהתאם להתקדמות הסמינר.
2) תכנית סמסטר ב' תינתן בנפרד

השיעור	תאריך	נושא / מטלה
שיעור 1	27.2.11	המחקר האיכותני - מבוא
שיעור 2	6.3.11	המחקר האיכותני/ עקרונות הגישה הפנומנולוגית/ בחירת נושא המחקר/ חלוקה לקבוצות עבודה בזוגות/ שלשות
שיעור 3	13.3.11	מערך המחקר ותכנונו / הגדרת שאלת המחקר
שיעור 4	27.3.11	משימת כיתה/בית- קריאת מאמר איכותני פנומנולוגי וניתוחו
שיעור 5	3.4.11	עקרונות בכתיבת סקירת ספרות
שיעור 6	10.4.11	הכנת סקירת ספרות

שיעור 7	1.5.11	סקירות הספרות בנושא המחקר: הצגות על-ידי הסטודנטים
שיעור 8	8.5.11	סקירות הספרות בנושא המחקר: הצגות על-ידי הסטודנטים
שיעור 9	15.5.11	ראיון עומק חצי מובנה
שיעור 10	22.5.11	בניית מדריך ראיון
שיעור 11	29.5.11	בניית מדריך ראיון – הגשת שאלות למדריך הראיון
שיעור 12	5.6.11	הכנה ליציאה לאיסוף הנתונים: כל סטודנט/ית מתבקש/ת לראיין שלושה משתתפים למחקר
שיעור 13	12.6.11	יציאה לאיסוף הנתונים / הגשת הצעת המחקר

6. העבודה המסכמת

העבודה המסכמת תוגש עם סיום שנת הלימודים. העבודה תתבסס על נושא המחקר ועל ניתוח ראיונות העומק, ותיכתב בזוגות/שלושות שייקבעו בכתה בתחילת סמסטר א'.

- חלקה הראשון של העבודה יתבסס על הצעת המחקר שתוגש בסיום סמסטר א'.
- אורך העבודה המסכמת לכל היותר 20 עמודים (לא כולל רשימה ביבליוגרפית ונספחים), המודפסים ברווח כפול.
- העבודה תהיה כתובה כמקובל בחיבור מדעי (תקציר, רקע, שיטה, ממצאים, דיון ורשימת מקורות מסודרת לפי כללי ה- APA מהדורה ששית - 2010).
- יש למסור את עבודת הסיכום מודפסת. בנוסף, יש לשלוח למרצה את עבודת הסיכום ואת תמלול הראיונות בדוא"ל.

• מועד הגשת העבודה ייקבע ביחד עם הסטודנטים במהלך סמסטר ב'. בכל מקרה, יש

להגיש את העבודה עד 26.6.11

• הנחיות מפורטות לכתיבת העבודה יינתנו בסמסטר ב'.

ספרים על מחקר איכותני (כללי ובעבודה סוציאלית) ועל פנומנולוגיה

קסן, ל. וקרומר-נבו, מ. (עורכות). (2010). ניתוח נתונים במחקר איכותני. באר-שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב. **LB1028.N59 2010**

שלסקי, ש. ואלפרט, ב. (2007). דרכים בכתיבת מחקר איכותני: מפירוק המציאות להבנייתה כטקסט. תל-אביב: מכון מופ"ת. **שמורים LB1028 .S395 2007**

שקדי, א. (2003). מילים מנסות לגעת: מחקר איכותני – תיאוריה ויישום. תל-אביב: הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב. **שמורים H61.S5185 2003**

תובל-משיח, ר. וספקטור-מרזל, ג. (עורכות). (2010), מחקר נרטיבי: תאוריה, יצירה ופרשנות. ירושלים: הוצאת הספרים ע"ש מאגנס. **H62.M352 2010**

Becker, C. S. (1992). *Living and relating: An introduction to phenomenology*. Newbury Park, CA: Sage. **BF204.5.B43 1992**

Creswell, J. H. (2007). *Qualitative inquiry & research design: choosing among five approaches* (2nd. ed.). Thousand Oaks, CA: Sage. **שמורים H61.C73 2007**

Holloway, I., & Wheeler, S. (2003). *Qualitative research in nursing* (2nd ed.). Oxford, Great Britain: Blackwell. **RT81.5.H65 2002**

Padgett, D. K. (1998). *Qualitative methods in social work research: Challenges and rewards*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. Thousand Oaks, CA: Sage. **H62.P3218 2002**

המלצות לקריאה עצמאית: עבודות מחקר איכותניות

- אנוש, ג. (1997). הבנית הזיכרון בזוגיות אלימה: מבנה, תהליך, תוכן ורטוריקה. עבודת גמר לקבלת תואר מוסמך, בית-הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת חיפה.
- אפרת, ר. (1999). תהליך ה"יציאה מהארון" – coming out של מתבגרות לסביות ישראליות: מאפיינים ודפוסי התמודדות. עבודת גמר לקבלת תואר מוסמך, בית-הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת חיפה.
- בוכבינדר, א. (2001). העבר נוכח: תפיסות נשים מוכות את משפחת המוצא שלהן והשפעותיה על חייהן. חיבור לשם קבלת תואר "דוקטור לפילוסופיה", אוניברסיטת חיפה.
- בנד וינטרשטיין, ט. (2006) פרספקטיבות של בני משפחה על חיים באלימות אינטימית לאורך שנים: רשומונים של יחסים זוגיים ובין דוריים בצל אלימות. חיבור לשם קבלת תואר "דוקטור לפילוסופיה", אוניברסיטת חיפה.
- גולדבלט, ה. (2001). המשמעות שמעניקים מתבגרים לאלימות בין הוריהם. חיבור לשם קבלת תואר "דוקטור לפילוסופיה", אוניברסיטת חיפה.
- וינטרשטיין, ט. (2002). להזדקן באלימות: סיפורי חיים של נשים מוכות זקנות. עבודת גמר לקבלת תואר מוסמך, בית-הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת חיפה.
- יסעור-בורוכוביץ, ד. (2003). אלימות אינטימית: עולמם הרגשי של גברים מכים. תל-אביב: רסלינג.
- לבבי, י. (1997). התנסותן של נשים קורבנות גילוי עריות: מחקר פנומנולוגי. עבודת גמר לקבלת תואר מוסמך. ביה"ס לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת תל-אביב.
- לומסקי-פדר, ע. (1998). כאילו לא הייתה מלחמה: תפיסת המלחמה בסיפורי חיים של גברים ישראליים. ירושלים: האוניברסיטה העברית.
- מור, מ. (1995). תהליך המפנה בחייהן של נשים מוכות. עבודת גמר לקבלת תואר מוסמך, בית-הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת חיפה.
- קרומר-נבו, מ. (1999). מה הסיפור שלך? מטאפורות של מצוקה ושל עזרה בסיפוריהן של אמהות ממשפחות רב-בעייתיות. חברה ורווחה, י"ט, 283-301.
- קרניאלי מילר, א. (2006). בשור בשורה רעה, חיבור לשם קבלת תואר "דוקטור לפילוסופיה", אוניברסיטת חיפה.

7. מטלת סיכום מאמר:

1. עליכם לקרוא את המאמר הבא:

Reimen, D.J. (1998). The essential structure of a caring interaction – Doing phenomenology. In Creswell, J. W. (Ed.). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Thousand Oaks, CA: Sage. (pp. 271-295).

2. במה עוסק המאמר? מהי התופעה המתוארת?

3. מה מטרת המאמר?

4. מהי שיטת המחקר?

5. מה עולה מניתוח הממצאים?

6. מהם המאפיינים הפנומנולוגיים?

אורך העבודה לא יעלה על 3 עמודים.